

ÂŞIK KEMALÎ BÜLBÜL

Samsun'un 20-21. yüzyıl önemli halk şairlerinden Kemalî mahlaslı Kemal Bülbül, 23 Eylül 2012 Pazar günü sabaha karşı Samsun'da hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, aynı gün Samsun Büyük Cami'de kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Samsun Kıranköy Mezarlığı'nda toprağa verildi. Uzun zamandan beri rahatsızdı.

Asıl adı Kemal Bülbül olan rahmetli âşık, 10 Mart 1928 tarihinde Samsun'un Kavak ilçesinin Kozansıkı köyünde doğdu. Babası Recep Efendi, annesi ise Zekiye Hanım'dır. 1939 yılında babasını, 1943 Samsun Depremi'nde de birçok yakınını kaybedince Samsun şehir merkezine yerleşti.

İlkokulu köyünde bitirdi. Babasını kaybedip şehre gelince geçim kaygısıyla ortaokul, lise öğrenimi göremedi. Şiir yazmaya ilkokul yıllarında başlamıştı. Samsun şehir merkezinde *Ali Baba Gazetesi*'nde muhabirlik yaparak gazetecilik mesleğiyle tanıştı. İlk şiir ve yazıları bu gazetede yayımlandı. İlk şiir kitabı *Kırık Sesler* Samsun'da basıldığında (1946) henüz 18 yaşındaydı. Aynı

yıl, İstanbul'a gidip bu şehrin kültürel ikliminden yararlanmak istedi. Basın yayın kuruluşlarında çalıştı. İstanbul'da daha sonra on baskı yapacak olan *Türk Çocuklarına Ahlaki Öğütler* (1949) ve *Güzel İstanbul'dan İlhamlar* (1950) kitapları okuyucuyla buluştu. Bu sırada, 1948-1950 yılları arasında vatan görevini İstanbul'da tamamladı. Terhis olunca İstanbul'a yerleşti. *Torun* adlı halk mizah gazetesini iki sayı çıkardı (1951). Yayıncılıkta başarılı olamayınca memleketi Samsun'a döndü ve Hanife Hanım'la evlenerek (1952) gazeteciliği sürdürdü. *Büyük Cihad* adlı haftalık gazetenin sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptı (1952). *Vicdan Sesi* gazetesini yayımladı (1952-1956). Söz konusu iki gazetede şiir ve yazıları dolayısıyla bir süre tutuklandı; yargılandı, aklandı. 1956'da Basın Kanunu'nda değişiklik yapıp yazı işleri müdürlerinin en az lise mezunu olması hükmü getirilince gazetesini kapattı, matbaa makinelerini satmak zorunda kaldı (1956). 1961 yılında ailesi ile birlikte Ankara'ya yerleşti. Hacı Bayram Camisi civarında dinî kitap, risale, destan satarak geçimini sağladı (1961-1968). TARKO'da işçi

olarak çalıştı (1969-1970). Dinî yayın, risale, destan pazarlamacılığı (1970-1972) emlak ve vergi işleri takip bürosu yöneticiliğinin (1972-1986) ardından Ankara Büyükşehir Belediyesinde işçi olarak çalışıp (1986-1993) emekliye ayrıldı. Bu işlerde çalışırken çocuklarının iyi bir öğrenim görmesini sağladığı gibi âşıklar şölenlerine katıldı, yeni şiirler yazdı. 1994 yılında tekrar memleketi Samsun'a döndü. Kültürel faaliyetlere katıldı. Vakıf Taşhan binasında Âşık Kemali Bülbül Kültür Evini açarak sanat çalışmalarını sürdürdü. 60. Sanat Yılı, Samsun Belediyeleri ve 19 Mayıs Üniversitesi işbirliği ile kutlandı (2006). Kavak Belediyesince 1998 yılında adı Yaşar Doğu Mahallesi'ndeki bir sokağa verildi. Samsunlu gazeteci, şair Ali Kayıkçı 2008 yılında yayımlanan kitabında (2006) onu "Samsun'un Manevi Mimarları" arasında değerlendirildi (s. 233-237).

Âşık Kemali, şiir yazmaya ilkökul yıllarında başladı. Âşık tarzı destan türüne ilgi gösterdi. 1953-1966 yılları arasında Samsun'daki gazetelerde Kavaklıoğlu mahlasıyla birçok destanı yayımlandığı gibi trende, vapurda destan da sattı. *Kore Destanları, Kıbrıs Destanları* ve 1981'de yazdığı 45 dörtlükten oluşan *Türk İstiklal Savaşı Destanı*'nda bu konudaki ustalığını gösterdi. Dinî, ahlaki öğüt destan, şiirlerini içine alan 1949'da bastırıldığı kitabı on baskı yaptı.

Saz çalmayı öğrenmemişti, "kalem suarası" ndandı. Ancak, âşıklarla karşılaşma yapabilecek derecede doğaçlama şiir de söyleyebiliyordu. Herhangi bir usta

âşığa çıraklık etmemiş, ünlü âşıkların şiirlerini okuyarak, pazaryerlerindeki destancıları dinleyerek âşık sanatının inceliklerini kavramıştı. Önceleri Kavaklıoğlu mahlasını kullanırken 1975 yılında Konya Âşıklar Bayramı'nda tanıştığı Âşık Efkârî'nin tavsiyesi üzerine Kemali Bülbül mahlasını kullanmaya karar verdi. Hakkında en geniş araştırmayı yapan ve şiirlerini bir araya getiren Dr. Şahin Köktürk'ün tespitine göre (*Kemali Bülbül/Hayatı Sanatı Şiirleri*, Samsun 2011, s. 28, Samsun İlkadım Belediyesi Yayınları :3) ; vezne uyma zarureti dolayısıyla Bülbül, Kemali, Kemal Bülbül, Bülbül Kemal, Samsunlu Kemali mahlaslarını da az sayıdaki şiirinde kullandığı biliniyor. Yine Dr. Köktürk'ün araştırmasına göre (s. 45-68); vefa-dostluk, ideal-ülkü, modernite-çağdaş, hayat, aşk, siyaset, ölüm, ayrılık-gurbet-hasret, mizah-güldürü, din, şikâyet ve tabiat şiirlerinde sıkça işlediği temalardır. Ünlü âşık-tekke edebiyatı şiirleriyle bazı Türk yenilik şiirlerine nazireler yazması, onun sanatının bir başka özelliğidir: Veysel'in "Kara Toprak", Gökyay'ın "Bu Vatan Kimin?" şiirlerine yazdığı nazireler gibi. Çok sayıda il, ilçe güzellemesinin bulunduğu da söyleyebiliriz.

Dr. Şahin Köktürk, söz konusu eserinde âşığın 428 şiirini tasnifli bir şekilde vermiş, önemli bir hizmeti başarıyla yerine getirmiştir. Şiirleri başta *Çağrı, Erciyes, Türk Edebiyatı, TFA, Türk Folkloru* olmak üzere pek çok edebiyat, folklor dergisinde yayımlanmıştır.

Âşık Kemali'nin kitapları ilk baskı yıllarına göre şunlardır: *Kırık sesler*

(1946), *Ahlakî Öğütler ve Türk Yavrularına Faydalı Manzumeler* (1949), *Güzel İstanbul'dan İlhamlar* (1950), *Kore Destanı* (1950), *Ademoğluna Kıssadan Hisseler* (1953), *Medâr-ı İftiharlarımız* (1958), *Bülbül'den Nameler* (1958), *Büyük Atamıza Bağlılık Destanı* (1960), *Eski ve Yeni Kıbrıs Destanları* (1975), *Kore Destanları* (1975), *Siyasi Partilerin Seçim Destanları/Taşlama Tuşlama Sıfırdan Başlama* (1975), *Nerdeyim* (1984), *Yılları Yendim* (1990), *Hayatım Şiir/50. Sanat Yılı* (1997), *Şiirlerle Atatürk Cumhuriyet Demokrasi* (1998), *Cumhuriyet Güzellemesi* (2000), *Memleket Diye Diye* (2003), *Türk İstiklal Savaşı Destanı* (2007).

Ayrıca bir, iki, dört, sekiz sayfalık basılmış birçok destanı vardır: *Zafer destanı* (1951), *Kılıbıkname* (1958), *Ağladılar* (1958), *Hak Yolu* (1959), *Gözlerim* (1959), *27 Mayıs Destanı* (1961), *İslamın Mağfiret Ayı Ramazan* (1966) gibi.

Dr. Şahin Köktürk'ün kitabından başka hakkında İrfan Ünver Nasrattınoğlu'nun yayımladığı *Samsunlu Âşık Kemalî Bülbül* adlı bir kitap daha vardır (Ankara 1976).

Âşık Kemalî Bülbül, başta Konya Âşıklar Bayramı olmak üzere Türkiye'de düzenlenen pek çok âşıklar şölenine katıldı. Radyo ve TV programlarında şiirlerini okudu. Âşık sanatının yaşatılmasına sosyal çalışmalarıyla da destek verdi. 1975 yılında Ankara'da HOTEYDER (Halk Ozanlarını Tanıtma ve Eserlerini Yaşatma Derneği)'i kurdu ve

dernek kapanıncaya kadar (1980) başkanlığını yaptı. Ankara'ya gelen âşıkları dernek olarak imkânları ölçüsünde ağırladı. Gürünlü Gülhanî, Ardanuçlu Âşık Efkarî ve Karslı Âşık Sadi Değer'in şiir kitapları bu dernek tarafından yayımlandı. Samsun'a yerleştikten sonra da Vakıf Taşhan'ın ikini katında "Kemalî Bülbül Kültür ve Sanat Evi" ni açarak âşıklık geleneğine hizmetini sürdürdü. İLESAM, Folklor Araştırmaları Kurumu, 19 Mayıs Kültür Derneği, Samsun Aydınlar Ocağı gibi STK'ların üyesiydi.

Hanife Hanım'la evliliğinden dünyaya gelen kızı Şahide ve oğulları Ârif ve Âkif hayattadır. Âkif, baba mesleğini sürdürmekte ve Türkiye gazetesinin Ankara Haber Müdürlüğünü yapmaktadır.

Kemalî Bülbül'le tanışmamız ve dostluğumuz 1973 yılına rastlar. Konya Âşıklar Bayramı'nda seçici kurulda görev aldığım yıllarda şiir dalında birçok ödül aldığına şahit oldum. 1981 yılında başkanı olduğum Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesinin açtığı Türk İstiklal Savaşı Destanı Yazma Yarışması'nda 45 dörtlükten oluşan en güzel dördüncü destanı yazarak I. Mansiyon Ödülü'nü kazanmıştı. Ödülün, memnun edici bir parası da vardı. 2005 yılında verdiğimiz "Orhan Şaik Gökay Şiir Ödülü"nü sanatının gücüyle almıştı. Bursa'daki ödül töreninde güçlüğü sahneye çıkıp şiir okuyabilmişti. 9 Aralık 2011 tarihinde Samsun'daki Orhan Şaik Gökay Şiir Ödülü töreninde son defa yüz yüze görüştük. Telefonla görüşmelerimiz devam etti. Ölümünden bir gün önce telefonda helalleştik.

Âşığa Allah'tan rahmet dilerken, onu bir yaşlılık ve ölüm şiiriyle uğurluyoruz. Ruhu şâd olsun.

BULSUN

Yokuş sona erdi düzdeyim gayri
Beni arayanlar, orada bulsun
Yaz bahar yaşadım, güzdeyim gayri
Denizde değil de karada bulsun

Bunca yıl yaşadın, deme nedir kâr
Tükenmedi arttı, yıl be yıl efkâr
İnkâra düşmemem, olmam isyankâr
Gönül dergâhında, sırada bulsun

Bazen talihimle oynadım kumar
Ders oldu felekten yediğim şamar
Benlik bahçesini ettim târumar
Beni çiğliklarda, narada bulsun

Kemalî Bülbül'üm, tornistandayım
Rüya âleminde, gülistandayım
Toprağa gömüldüm, kabristandayım
Beni seven dostlar, burada bulsun

(Köktürk: *Kemalî Bülbül Hayatı Sanatı Şiirleri*, s. 236)

*

GARİP OZAN, "BOZKIRIN TEZENESİ"

NEŞET ERTAŞ

Ülkemiz halk müziğinin önde gelen türkü yakıcı/havalandırıcı, icracı ve Garip mahlaslı halk şairi Neşet Ertaş, siroz tedavisi gördüğü İzmir Medical Park Hastanesinde 25

Eylül 2012 Salı günü hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, vasiyeti üzerine 26 Eylül 2012 Çarşamba günü Kırşehir Ahi Evran Camisi'nde kılınan ikinci ve cenaze namazlarının ardından Bağbaşı Mezarlığı'nda kendisi gibi halk müziği ustası babası Muharrem Ertaş'ın (1913-1984) mezarının ayakucunda toprağa verildi. Cenaze törenine Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Anayasa Mahkemesi Başkanı, CHP Genel Başkanı, Kültür ve Turizm Bakanı ile çok sayıda siyasetçi, kültür adamı ve sanatçı dostlarıyla birlikte yurdun çeşitli yerlerinden gelen hemşehrileri, sevenleri katıldı. Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül ile çok sayıda siyasetçi ve sanatçı, duydukları üzüntüyü ve Ertaş'ın sanatçı kişiliğini değerlendiren mesaj yayımladılar.

Romancı Yaşar Kemal'in adlandırmasıyla "Bozkırın Tezenesi" Ertaş, Kırşehir Abdal geleneğinin önemli sanatçılarından Muharrem Ertaş ve Döne Hanım'ın oğlu olarak 1938 yılında Kırşehir'in Kırtıllar köyünde doğdu. Göbeğine babasının bağlamasını koydular, o da bağlama çalsın diye. Kırtıllar, geçimini genellikle düğünlerde çalgı çalarak, halkı eğlendirerek sağlayan Abdal aşiretinin yaşadığı bir köydür. Türkmenistan'da da Abdal aşireti, kalabalık bir topluluktur ve yine halk müziği ve oyunlarıyla geçimlerini sağlayanları barındırmaktadır.

Muharrem Ertaş'ın Döne Hanım'la evliliğinden beş çocuk dünyaya geldi: Necati, Neşet, Ayşe, Nadiye ve Muhterem. İki erkek, üç kız. Babası Kırşehir, Yozgat, Niğde, Kayseri ve Kırıkkale dü-

günlerinde bağlama çalıp türkü söyleyerek halkı eğlendiriyor, geçimini sağlıyordu. Neşet, önce zil, maşa çalarak ritimle tanıştı. Beş altı yaşlarından itibaren köçeklik de yaptı. Ardından önce cümbüş, keman sonra da kolları yeterince uzayınca bağlama çalmayı öğrendi. Düğünlerde çalgı takımında keman, cümbüş, gırnata çalan da bulunurdu. Ağabeyi Necati keman çalıyordu. Bu sebeple cümbüşle başlamıştı çalgıcılığa. Düğün seyahatleri yörenin türkü, oyun dağarcığını belleğine yerleştirmişti. Ancak, bu gezginci hayat sebebiyle okul yüzü göremedi. Okuma yazmayı çevresinden öğrendi.

Ertaş ailesi Kırtullar'dan sonra Çiçekdağı'nın İbikli köyüne yerleşti. Annesi Döne Hanım İbikli'de ölünce Yozgat'ın Kırıksoku köyünde yaşamaya başladılar. Babası, burada Arzu Hanım'la evlendi. Teyzesi tarafından büyütüldü küçük Neşet. Sekiz dokuz yıl bu köyde yaşadıkten sonra Yerköy ve Kırıkkale'de de bir süre kalıp Kırşehir'in Bağbaşı Mahallesi'ni mesken tuttu Ertaş ailesi.

Küçük Neşet büyümüş, babasından güzel türkü söyleyip bağlama çalmayı öğrenmişti. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet Türk Halk Müziği Sanatçısı ve Emekli Güzel Sanatlar Genel Müdürü Bayram Bilge Tokel, Neşet Ertaş hakkında en geniş araştırmayı yapmış, onunla saatlerce sohbet etmiş ve sonunda *Neşet Ertaş Kitabı* (Ankara 1999, 320 s., Akçağ Yayınları) adıyla değerli bir kitap yayımlamıştır. Bu kitaptan öğrendiğimize göre, on dört yaşınday-

ken Muzaffer Sarısözen ona, Yurttan Sesler programında yer verdi. Daha sonra Ankara Radyosu'nda sınava tabi tutulan Ertaş, on beş günde bir yirmi üç yıl boyunca radyoda çalıp söyledi.

O dönemin müzik piyasasının merkezi, bugün olduğu gibi İstanbul'du. İstanbul'da plağa okuduğu ilk türkü Garip Bülbül (1957)'dür. İstanbul'da Beyoğlu Saz'da bir süre çalıp söyledi. Ankara ilk göz ağrısıydı. Gittiği İstanbul'dan Ankara'ya dönüp (1958) Kazablanka Gazinosunda sahneye çıktı. Gazino dünyasında ses sanatçısı Leyla Hanım'la tanışarak evlendi. Babası Muharrem Ertaş, bu evliliğe şiddetle karşı çıktı. Yedi sekiz yıl süren bu evlilikten oğlu Hüseyin ve kızları Canan ile Döne dünyaya geldi.

Ankara'da bir yandan gazinoda sahneye çıkıp Ankara Radyosunda program yaparken diğer yandan başka geçim kapıları da aradı. Hüseyin Koluman'ın bağlama atölyesine ortak olup bir bağlama yapmayı başardı. Ankara'da düz göğüslü bağlama üretiminin başlamasına sebep oldu. 1960-1976 yılları arasında hayatının önemli bir bölümünü Ankara'da yaşadı. Plak çalışmaları için zaman zaman İstanbul'a gitti. Önce Kırşehir ve çevre illerden duyduğu uzun hava ve kırık havaları okuyarak adını duyurdu. Daha sonra kendi deyişleriyle türkü havalandırmaya/yakmaya başladı. Havalandırdığı türkülerin önemli bir bölümünün sözlerini, Garip mahlasıyla kendisi yazmaya çalıştı. Yeni türküler, bozlaklar peş peşe geldi. Ününe ün kattı bu yeni eserler. Doğuştan gelen

bir yetenekle bağlamayı kendine özgü bir üslupla alıyor, dinlenip de geçilen türküler sesi ve sazıyla birdenbire dilere düşürmeyi başarıyordu. Türkülerin, şarkıların beğenilen müzik cümlelerini harmanlayıp yepyeni bir hava hâline getirme yeteneği vardı. Beğendiği mısralara yeni mısralar, süsleme kelimeleri ekleyerek şiir düzenleme konusunda da olağanüstü bir yeteneğe sahipti. Halkın hoşlandığı ezgileri, şiirleri sezip yaratma yeteneği bu. Türk milletinin müzik haritasındaki bütün engemelere, doğal oluşumlara hâkimdi sanki. 1965-1975 yılları arasında Zahide'm başta olmak üzere pek çok türküsü; halkın diline, gönlüne yerleşti.

1976 yılında bir felç geçirdi. Bağlamasını çalamaz hâle geldi. O yıllarda Türkiye'de tıp bugünkü kadar gelişmiş değildi. Ağabey Necati, Almanya'da işçi olarak çalışıyordu. Tedavi için Almanya'ya gitti. Gidiş o gidiş... Tedavisi bitince tekrar bağlamasına kavuştu. Çocuklarına iyi bir öğrenim yapmak amacıyla Almanya'da kaldı. Köln'e yerleşti. Dört kişilik bir Neşet Ertaş Orkestrası kurup işçilerimizin düğünlerinde, bayramlarında halk müziği ihtiyaçlarını giderdi. Almanya'da bir süre, bir okulda bağlama öğretmenliği de yaptı. Ses kaseti dönemi başlayınca hem Türkiye'de hem de Almanya'da ses kasetleri piyasaya çıktı. 2000'li yılların başında halk konserleri için Türkiye'ye geldiğinde gördüğü ilgiden memnun olup Türkiye'ye dönmeye karar verdi (2001). Birçok konser verdi, radyo TV programına katıldı. Kalan Müziğin ön-

cülüğünde eski ve yeni eserleri derlenip arşivlendi. Bir bölümünden yeni albümler oluşturuldu. Üç yıldır, vefat ettiği İzmir'de yaşıyordu.

Neşet Ertaş'ın repertuarındaki halk müziği eserlerinin kesin ad ve sayısını bilmek mümkün değil. Plak ve kaset sayısı da tam olarak bilinmiyor. Ölümünden sonra otuza yakın olduğu yazıldı. Bu konuda elimizdeki en sağlam kaynak, Bayram Bilge Tokel'in *Neşet Ertaş Kitabı*. Kitabın 142-148. sayfaları arasında "Neşet Ertaş'ın Okuduğu Eserler" başlığı altında 183 türküsünün adı verilmiş. Bir bölümünün adını hatırlatalım: *Aman Dünya Ne Dar İmiş, Anavatanımsın Baba Yurdumsun, Âhu Gözlerini Sevdiğim Dilber, Anam Ağlar Başucumda Oturur, Ben Bu Yıl Yârimden Ayrı Düşeli, Bugün Bana Bir Hâl oldu, Dâne Dâne Benleri Var Yüzünde, Dinle Sana Bir Sözüm Var, Gönül Dağı, Kar mı Yağmış Yüce Dağlar Başına, Karadır Bu Bahtım Kara, Köprüden Geçti Gelin, Ne Güzel Yaratmış Seni Yaradan, O Şirin Sözlerine, Yürü Bre Yalan Dünya, Hapishanelere Güneş Doğmuyor, Zahide Kurbanım N'olacak Hâlim, Zülûf Dökülmüş Yüze.*

Yine Bayram Bilge Tokel'in tespitine göre TRT THM Repertuarına Neşet Ertaş'tan derlenen 21 kırık ve 9 uzun hava (bozlak) girmiştir.

Ertaş'ın hayatı ve sanatıyla ilgili olarak Tokel'in kitabının benzeri bir yayın da T. İş Bankası Kültür Yayınları'na yapılmıştır: *Gönül Dağında Bir Garip/Neşet Ertaş Kitabı* (hızl. Haşim Akman, İstanbul 2006, 307 s.)

Hazırlayanları arasında yer aldığım, Kırşehir Valiliğince yayımlanan *Kırşehir Halk Müziği* kitabında (hızl. Salih Turhan, Mehmet Kara, Nail Tan, Abdullah Gündüz, Ankara 2007) Neşet Ertaş'ın kaynak kişi olarak belirtildiği 94 kırık, 47 de uzun hava bulunmaktadır. Ertaş'ın hayatı ve THM'ye hizmetleriyle ilgili önemli bir çalışma, TRT'nin Ali Bozkurt yönetiminde hazırladığı Bayram Bilge Tokel'in danışmanlığını yaptığı dört bölümlük "*Bozkırın Tezenesi*" adlı belgeseldir. Ayrıca Can DüNDAR'ın hazırladığı *Garip-Neşet Ertaş Belgeseli* de vardır. Adnan Yılmaz'ın hazırladığı Kırşehir Belediyesince 2008 yılında yayımlanan *Kırşehir Örneklemesiyle Anadolu Abdalları* (Ankara 2008) adlı kitapta da Neşet Ertaş ve babası Muharrem Ertaş'la ilgili önemli bilgilere yer verilmiştir.

Ertaş, halk müziği alanında en çok beğenilen sanatçılardan biriydi. Hizmetleri, değeri hiçbir zaman unutulmadı. 2006 yılında "TBMM Üstün Hizmet Ödülü" ile onurlandırıldı. Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül tarafından bir grup sanatçı arkadaşıyla 27 Mayıs 2008 tarihinde Köşk'te ağırlandı. UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi çerçevesinde 2009 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığınca sekiz sanatçıyla birlikte "Türkiye'nin Yaşayan İnsan Hazinesi" ilan edildi. İlan gerekçesinde sanat dalı "Abdallık Gelenegi Temsilcisi-Halk Ozanı" olarak belirtilmişti. 25 Nisan 2011 tarihinde ise İTÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Müdürlüğü ve İTÜ Rektörlüğü tarafından törenle "Fahri Doktor/Onur

doktoru" unvanı verilerek hizmetleri, ülkemizin en yüksek müzik eğitim kurumunca değerlendirildi. TRT mahalli sanatçısı unvanıyla başladığı halk müziği serüveninde böylece en yüksek unvanlara kavuştu. Sağlığında adı Ankara'da bir parka verildi, heykeli dikildi. Kırşehir'deki Muharrem Ertaş Anıtı kompozisyonunda babasının karşısında oturmaktadır.

Söz, rahmetli Ertaş'ın aldığı unvanlardan açılmışken, ölümü üzerine basında yer alan iki yanlış/eksik haberle ilgili açıklama yapmak gerektiğine inanıyorum. Birinci haber, "Devlet Sanatçısı" unvanıyla ilgilidir. Basında, haber bültenlerinde; Sayın Demirel'in Cumhurbaşkanlığı döneminde kendisine "Devlet Sanatçısı" unvanının verildiği, "Hepimiz bu devletin sanatçısıyız. Ayrıca bir devlet sanatçısı sıfatı bana ayrımcılık geliyor. Ben halkın sanatçısı olarak kalırsam benim için büyük mutluluk bu." diyerek, unvanı reddettiği yazılmış veya okunmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünde uzun yıllar Devlet Sanatçılığı Yönetmeliği'nin uygulanmasıyla ilgili görevde bulunduğumdan konuyu gayet iyi biliyorum. Bu unvanın 1971'de getirilip 2002'de kaldırılmasıyla ilgili bir makale de yazdım. Kimlere bu unvanın verildiğini, reddedenlerin listesini açıkladım. 1998 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünde oluşturulan kurulca belirlenip Cumhurbaşkanı Sayın Demirel'in onayından geçen 85 kişilik Devlet Sanatçısı listesinde rahmetli Ertaş'ın adı yoktu. Ancak, Cumhurbaşkanlığı Makamı bazı

sanatçılarla görüşüp listeye alınmaları konusunda tavsiyede bulunma yetkisine sahipti. Demek ki, Ertaş'la yapılan görüşme sonrası, söz konusu cevap alınınca Kültür ve Turizm Bakanlığına tavsiye notu gönderilmemişti. Kurul, kararlarını sanatçılara danışmadan almaktaydı. Bu yüzden 85 kişilik liste kamuoyuna açıklanınca Atıf Yılmaz, Orhan Pamuk, Sezen Aksu, Belkıs Akkale, Arif Sağ, Melih Cevdet Anday, Turhan Selçuk, Fikret Otyam ve Avni Arbaş verilen unvanı almayacaklarını bakanlığa bildirmişlerdir. Neşet Ertaş'ın adını bu reddedenler grubunda görmeyenlerin şaşırılmaları açısından bu açıklamayı yapmak istedim. Devlet Sanatçısı unvanı, sanatçılar arasında büyük huzursuzluk yaratmıştı. Ressam Mehmet Güleriyüz'ün açtığı dava üzerine 2002 yılında Danıştay Devlet Sanatçılığı Yönetmeliği'ni ve bu yönetmelik çerçevesinde verilen unvanların önemli bir bölümünü iptal etti. Böylece, Ertaş'ın; "Hepimiz devletin sanatçısıyız." sözü haklılık kazandı.

Görsel ve yazılı basında yanlış değerlendirilen ikinci konu ise Ertaş'a "Yaşayan İnsan Hazinesi" unvanını UNESCO'nun verdiği, Türkiye'nin onun değerini yeterince bilmediğidir. UNESCO Genel Kurulunun 2003 yılında kabul ettiği "Dünya Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi" 2006 yılında TBMM'ce onaylanmış, böylece ülkemiz sözleşmeyi uygulayacağını taahhüt etmiştir. Sözleşme gereğince, her ülke korunması, yaşatılması gereken somut olmayan kültürel mirasının (halk kültürü, folklor ürünleri) envanterini çıkarmak, bu mirası yaşatan insan hazineleri-

ni tespit ve teşvikle görevlidir. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce oluşturulan bir Uzmanlar Kurulu, Türkiye'nin somut olmayan kültürel miras çalışmalarıyla ilgili kararları almaktadır. Kurul, Türkiye'nin yaşayan insan hazinesi adaylarını da belirleyip Kültür ve Turizm Bakanının onayına sunmaktadır. Rahmetli Ertaş'a, 2009 yılında Yaşayan İnsan Hazinesi unvanı, sekiz halk kültürü sanatçısıyla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığınca takdir edilmiştir. Unvan belgesi ve ödülü, 26 Kasım 2010 tarihinde İstanbul Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde düzenlenen bir törenle dokuz halk kültürü sanatçısına verilmiştir. Kısacası, devletimiz Ertaş'ın ve diğer halk kültürü sanatçılarının değerini bilmiştir, bilmektedir.

Ertaş'ın boşandığı eşi Leyla Hanım Antalya'da, mühendis oğlu Hüseyin ve kızları Döne ile Canan Almanya'da Berlin'de yaşamaktadır.

Şair, Hikâyeci, Çevirmen, Çocuk Ve Gençlik Kitapları Yazarı

Ahmet Bilgin ADALI

TDK üyesi (1202), şair, hikâyeci, çevirmen, oyun, çocuk ve gençlik kitapları yazarı Dr. Ahmet Bilgin Adalı, İstanbul'da tedavi gördüğü hastanede 30 Eylül 2012 Pazar günü hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, Teşvikiye Camisi'nde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Kilyos Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Adalı, 11 Aralık 1944 tarihinde

Karabük'ün Safranbolu ilçesinde doğdu. Babası M. Şevki Bey, annesi ise Nermin Hanım'dır.

İlkokul, ortaokul ve liseyi (Tevfik Sırrı Gür Lisesi) Mersin'de bitirdi (1964). Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu Sinema Televizyon Bölümünde yüksek öğrenimini tamamladı (1969). İzmir 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde belgesel sinema üzerine yüksek lisans, iletişim kuramları/nazariyeleri konusunda da doktora öğrenimi görerek bilim doktoru unvanını aldı.

Sinema televizyon alanındaki eğitimi ve bilgisi dolayısıyla TRT Genel Müdürlüğünde görev aldı. TRT Ankara Televizyonunda Belgesel Film Yönetmenliği (1968-1976) yaptı. 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Televizyon Bölümüne öğretim üyesi atanarak dersler verdi (1976-1984). Bir süre anılan bölümün başkanlık görevini de yürüttü. İzmir'deki görevini tamamlayınca İstanbul'a yerleşti. Reklam metin yazarlığı yaparak geçimini sağladı (1984-1988). İstanbul Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve Maltepe Üniversitelerinde dersler verdi. Bazı yayınevlerinde danışman ve editör olarak çalıştı. 2000'li yılların başından itibaren çocuk, gençlik kitabı yazarlığına yönelip çok sayıda eser (öykü, roman, uyarlama destan, şiir) yazdı, çeviriler yaptı, bunlar önemli yayınevlerince yayımlandı.

Adalı, yazarlığa birçok edebiyatçı gibi şiirle başladı. Şair, hikâyeci, çevirmen, eleştirmen, oyun, çocuk ve genç-

lik kitabı yazarı olarak zevkle okunan çok sayıda eser vererek edebiyatımıza önemli katkılarda bulundu. Bir *Yazım (İmla) Kılavuzu* yayımlama cesaretini de gösterdi. İlk şiiri, Lefkoşa'da yayımlanan *Beşparmak* dergisinde basıldı. Başta *Türk Dili* ve *Varlık* olmak üzere *Oluşum*, *Soyut*, *Dönem*, *Devinim 60*, *Yusuşuk*, *Dost*, *Gösteri* ve *Yazko Edebiyat* gibi önemli sanat dergilerinde yayımlanan şiir ve yazılarıyla edebiyat çevrelerine adını duyurdu. İlk şiir kitabı *Barışın Tarihçesi* Ankara'da yayımlandı (1980).

1983 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının açtığı Çocuk Oyunları Yazma Yarışması'nda Oscar Wilde'dan uyarladığı *Bencil Dev* adlı oyunuyla başarı ödülü kazanınca çocuk edebiyatına ilgisi daha da arttı. *Nar Tanesi* ve *Okulda Şenlik Var* adlı çocuk oyunlarını yazdı. Oyunları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Tiyatroları ve Devlet Tiyatroları tarafından sahneye konuldu.

Şiir, yazı ve kitaplarında Bilgin Adalı imzasını kullandı. Kitapları tür ve ilk baskı yıllarına göre şunlardır:

Şiir: *Barışın Tarihçesi* (1980), *Yaralı Kuşlar Tanığı* (1983), *Eskimeyen Yüreğim/Toplu Şiirler ve Yeni Şiirler* (2011)

Hikâye: *Âşık Garip* (Çocuklar ve gençler için uyarlama halk hikâyesi, 1972), *Gün Dağların Ardında* (1990).

Oyun: *Bencil Dev* (Oscar Wilde'dan uyarlama, 1983).

Çocuk ve Gençlik Kitapları (Şiir, hikâye, roman, uyarlama): *Havşan Öyküleri I-II* (2002), *Zaman Bisikle-*

ti (2004), *Geçmişten Gelen Konuklar* (2004), *Dünyamızın İlk Şafağı* (2004), *Çatalhöyük Öyküleri* (2004), *Ateşin Çocukları* (2005), *Mavi Gezegenin İlk İnsanları* (2005), *Dünya Artık Daha Güzel* (2005), *Troya Savaşı ve İlyada* (2005), *Odysseia* (2005), *Gılgamış Destanı* (2005), *Bolluk ve Savaş* (2006), *Çanakkale Destanı* (2006), *Dede Korkut Destanları* (2006), *Kaledibi Sokağı* (2006), *Barış Çocuk Kurtuluş Savaşı'nda* (2006), *Oğuz Kağan Destanı* (2007), *Kariye Hazinesi* (2008), *Zamanda Kaza* (2008), *Atlantis'in Çocukları* (2008), *Renklerin Kardeşliği* (2008), *Kralın Adaleti* (2009), *Alev Kız Aninna* (2010), *Buzul Çağı* (2010), *Barış'ın Uçurtması* (2010), *Uzaylılar Geliyor* (2010), *Elif'in Olağanüstü Düşleri* (2010), *Hayvanların ABC'si* (2011), *Genlerin Şifresi* (2011), *Gezgin* (2011), *Mezar Soyguncuları* (2011), *Meraklı Karınca Cimcim'in Serüvenleri* (2011), *Meraklı Karınca Cimcim Yollarda* (2011), *Büyük Tuzlu Su Klanı* (2011), *Papi'yle Cici* (2011), *Büyük Göç* (2012), *Eşek Klanı* (2012), *Arkadaşım Papi* (2012), *Benekli* (2012).

Çeviri: *Protesto* (1986), *İyi Yaşamak İçin Yaratıcı Düşünmek* (2004), *İstambul Kız* (2005), *Beyaz Diş* (2005),

Eski Tüfekler (2007), *Argo Gemicilerinin Destanı* (2008), *İki Çocuğun Devriâlemi* (2010), *Kral Arthur, Merlin ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri* (2010), *Söğütlerdeki Rüzgâr* (2011), *Küçük Kadınlar* (2011), *Robin Hood* (2012).

Dil: *Güncel Yazım Kılavuzu* (1998).

İnceleme: *Belgesel Sinema* (1986), *Ertuğrul Firkateyni'nin Öyküsü* (2008).

Gündüz Vassaf'la birlikte çevirdiği bazı yayınları da vardır.

Adalı'nın *Tük Dili* dergisinde 1970-1982 yılları arasında şiir, hikâye, kitap tanıtma-eleştiri olmak üzere 28 yayını bulunmaktadır. *Âşık Garip* adlı ünlü halk hikâyesini çocuklar ve gençler için yeniden kaleme almış, bu çalışması TDK tarafından 1972 yılında yayımlanmıştır.

Çeviri yapabilecek derecede İngilizce biliyordu. Bazı edebiyat ve reklam meslek kuruluşlarının üyesiydi.

Yazar Oya Adalı ile evliliğinden oğlu Barış, Elif Adalı ile evliliğinden kızları Yağmur ve Damla bulunmaktadır.

Eski üyemiz Adalı'yı saygıyla uğurluyoruz. Artık eserleriyle yaşayacak. Ruhü şad olsun!